

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia moralis - Cod. Aug. pap. 90

Johannes <Gualensis>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

De libero arbitrio

[urn:nbn:de:bsz:31-75868](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-75868)

Inveni patrum Quom post se fecerit suos pati libere arbitrium habuit
et q sic libere arbitrium Quod hanc potentiam suam rationem quam
habet Et nulla temptatio cogit i metu peccati Quod sic ma voluntate
potens est temptaciones lig uideat impotens Quod fortior sit qua
temptatio eam cu ab illa dimittit Et u Deus pe aufferre uoluerit
rationem Et nichil sit libere rati uoluntate Quod peccatus sit huius
pati et q magis mirari sic cu Deus reddat rati illam Inueni q
cum reddat uoluntatem Et ista fuerit no aufferat libere arbitri
Cum tu homo no hz rati rationem magis de lib q tu hz no pe ei aufferi
qua tu ea hz huius q tu no hz pte no pe eam rati Et patet
suandi rati ratione uoluntate p ipam rati rationem sic pfecta diffinitio
libere arbitri **Diffinitio eiusdem libere**

Inueni de libere
arbitrio

Quoniam libere arbitrium videtur spugnare et contra pdesti-
nacionem et pte dei ipa libere arbitri q sit uoluntate de se
Et utz semper illam hanc si em libere arbitri est posse
peccare et no peccare sicut agnus domi sed dei et hoc semper hanc quo
aliqui gra indigent Et aut no semper hanc cum nob impunit
patem qui no libere arbitri peccamus et libere arbitri no puto et
potestatem peccandi et no peccandi Quis si hanc est diffinitio nec
deus nec angelus qui peccare nequeunt libere arbitri q nehas
est deus deus Quid si dicit aliud et libere arbitrium dei et bonorum angelorum
aliud nunc et Quis differat libere arbitrium hominis a libere arbitrio dei
angelorum bonorum diffinitio in hanc libere arbitri in uoluntate sed hanc nome
eadem det esse hanc em aut diffinitio ab actu su subactu su accidit
diffinitio in sed nome uoluntate omnibus uoluntate est eadem Quia p
item et de diffinitio libere arbitri q u plus u minus illa co
tinuat Quom q libere arbitrium diuini et bonorum angelorum peccare no pe
no pnt addiffinitio libere arbitri posse peccare deus nec libere arbitri u
pe libere arbitri est patet Et ut plane intelligas intende ad ea q dicitur
deus **Idem si hanc** Agre q tibi uoluntas libere arbitri uideatur illa q sic dicit
et pe no peccare ut nullatenus peccare ualeat an peccandi rati rationem Qu
illa q aliquo peccare ualeat ad peccandum deus **Cur no sic libere arbitri illa q**
aduersus se hanc no uideat et ten no uideat qui sic hanc q deus et q expedit
de hoc amitte no queat libere arbitri est quia ille qui sic hanc hoc ipm ue possit
pe et ad hoc q deus et no expedit ualeat adducit **Nulli dubium q et patet**

Hoc quoque non minus indubie dicitur quod peccata semper dederunt et noxam
 est. **S**ed nullus sane metus aliter sentit. **N**ihil enim est uoluntatis quod
 ratione non peccandi declinet neque qua est illam pro differere. **S**ed
 nihil michi rationabiliter asseri posse uideatur. **S**ed in peccatis quod additum
 minuit et separatum auctus libertatem id aut libertatem esse aut pro libertate
 Sed non hoc peccata possunt. **S**ed peccata quod peccandi quod addita uoluntati minuit
 eius libertatem et si demat auctus uoluntatis est ut pro libertate. **S**ed nihil
 consequens est.

Mon quod ad libertatem arbitrii pertinet quod sit extrinsecum libertate. **S**ed
 bonis tuis uolo coedue. **S**ed non peccata me mouet quod et agitur
 et uera natura in peccato habet peccatum peccandi quod si non habet non
 peccat. **S**ed si peccatum peccatum quod sit est aliena aliter ab eo peccat
 inuenitur peccata natura quod dicitur cum peccat peccatum arbitrium. **S**ed si
 peccatum arbitrium non peccat ex necessitate peccat uideatur. **R**empe aut sponte
 aut ex necessitate. **R**empe si sponte peccat quomodo non peccat arbitrium. **S**ed
 si non peccat arbitrium uel ex necessitate peccat uideatur. **E**st et aliud quod in
 hac peccata peccandi me mouet. **S**ed enim peccata pro peccato pro peccato
 qui qui facit peccatum suum est peccatum. **S**ed aut pro peccato pro peccato
 dicitur peccatum. **S**ed enim quod liba facta sunt illa non aut auctus non libet arbitrium
 illud est cui peccatum dicitur potat. **E**t pro peccatum peccandi et sponte peccatum
 arbitrium et non ex necessitate mea et angustia natura peccatum peccatum et hinc
 potat peccatum et tu illi dicitur non potat peccatum. **S**ed enim non libet aut eius
 arbitrium non libet arbitrium dicitur potat. **S**ed opus hoc ut quod dicitur apertus
 quod clausum michi est. **S**ed peccatum arbitrium peccatum apostota angustus
 sui primo homo quod peccatum et arbitrium peccatum quod sit libet est cui nulla
 alia re cogi potest ad peccatum et in iusta reprehendit. **S**ed enim tu hanc
 hoc arbitrium sui libertatem non aliqua re cogere non alia natura si sponte
 peccat. **P**eccat aut peccatum quod est libet si non peccat uideatur libet
 est de peccatum qua potat non peccat et peccatum non hinc si peccatum
 qua habet peccandi qua ut adus peccandi libertatem inuenit nec ad
 hinc peccandi cogebat. **S**ed aut consequi tibi uideatur quod si potat
 hinc pro peccato potat ei dicitur peccatum et in non illum ut eius arbitrium libet
 fuisse non uia est. **E**t enim qui sue peccatis est ut non facit in aliena peccat
 est ut seruiat quod peccata sua hinc potat qui dicit non illa quod est sciendum

Et illa q no est sciendi dicit pte ut res illi p dicit ut fuit
Nam si dicit lib possit pnt se face paupis qua diu hoc no fuit
ut ille nome amittit libertat. Nec paup illi dicit posse dicit de
si dicit nup dicit q hoc no mei h in alio pte est. Quia dicit
nichil pnt angm r horem ptem libere fuisse aut libez abum
habuisse.

Atis feasti mihi q nichil e hoc pnt an ptem si possit
se fecerit suos pto quom libez abum suae potuerit. Et
dicit pto se subdidissent libertate tu abum ualem nise nime
neqerit si face potuerit ut ia no sum alia qea qua car est
quam pto habuerit illa libere di no ualeat. **Et** multu
dicit. **Considero** pto cuius mor abum libertatem habent an ptem
qui dicit est eos libez abum fuisse. **Et** hoc ex pto. **Ad** q ab
uident illam fuisse libertatem abum an adsequu q uult an
aduolend q deberent r q illis uelle expedire. **Ad** uolend q
deberent r q expedire uelle. **Ergo** aduolend uoluntate
habuerit libertatem abum. Quia diu nup uoluit q debuit rati
habuit uoluntate. **Et** ita est. **Dum** est rati q diu q libere
habuit aduolend uoluntate si no addant ac. **Quo** t quo hant
illam libertatem aduolend uoluntate an adacpiend eam su dicit
tu illam no diu horent an ad acpiend no diu hant si dicit
ut horent an ad defend qua accepit et p se rati dicit
an semp suadum accepit. **Ad** acpiend rati su dicit no
pnt illos libertatem fuisse qui nichil hre potuit q no accepit
adacpiend so adate q no diu horent ut eam habent. Non
est dicend eos fuisse libertatem q no est edend eos fros su rati
uoluntate. Quis no negandum sit eos fuisse libere rapendi eam
rati dicit si eam desererent r ab ipso pmo dicit illis redder.
Et in hore sepe uident qui dicit rati aduolend supra q rati dicit
tunc. **Quo** est q dicit eos posse rati p dicit rati dicit si redder
si nos illam libertatem qua habuit tunc pnt qrim an su dicit
libez habebant abum no illam qua nullus indiger si tunc dicit
deseruit. **Et** psequit q rati adate q rati dicit q rati dicit
qasti aduolend aut rati dicit eand eos libertatem fuisse no est

si si nichil visum ei obfisterit tunc in dubio mouet videtur patrem
dicitur dicitur dicitur hoc omnibus notum est. Videtur quod patet videndi
ad corpus alia est invidente alia in re videnda alia in media
neque invidente neque invidenda et ea quae est in media alia est in
adiuuante alia in non impediante et alia nichil quod impeditur possit
impeditur. In dicitur patet ad. Quatuor igitur sunt patres sunt quatuor
duo quibus dicitur alia est ut singula nec omnibus simul ad patrem effigiat
cum adferantur alijs negantur. Aut enim qui visum huius dicitur visum in se
sua patrem videndi aut rem visibilem posse videri aut luce posse videri.

Barra aut patet nupte dicitur. Et non solum impeditur visum non
ab alijs dicitur dicitur patrem videndi tunc non impeditur nisi quod non
cuffit patet aut videndi luce non nisi inebus vibus est quod tunc
est domus et quod videtur et quod adiuuat non hoc omnibus est notum dicitur. Nulli
vix ignotum est. Et igitur absente re que videtur posse intueri. Patet
et clausos sine ligatos oculos huius quoniam aduersus patrem videndi quibus vi-
sibilem rem patrem huius quod patet nos huius patrem suadi videtur
uoluntate quod ipse videtur eam ipsa absente videtur qua dicitur
et non in nobis est qua eam ualeat posse et uoluntate qua illam eam
possumus. Quibus enim constat profeta liberas abire. Et Bar. fecisti in
illam in eo patrem hanc suadi videtur uoluntate uoluntate uoluntate
semper in ce atque hanc patrem in ipse hominis et angelorum abire libere
fuisse quibus in eis videtur uoluntate non potest nisi.

Et tunc quomodo est quare uoluntate arbitrium hanc patet
liberum eam sepe rationem huius homo uoluntate ipsam videtur
iudicis cogente temptacione desinat. Et Remo illam deseruit in
uolendo si quod uolens de uolens uolens deseruit illam iudicis huius
enim per homo inuitus quod uolens per legal corquet per inuitus quod
uolens per corquet occidi per inuitus quod uolens per occidi. Uelle
enim non per inuitus quod uelle non per uolens uelle. Nam omnis uolens
uolens ipse sui uelle uelle. In quo de inuitus inuitus qui uolens
ne occidat et hoc non nisi uolens facit. Nam si inuitus inuitus sic
inuitus uelle inuitus et qui inuitus inuitus uolens uelle inuitus
Et deo si hanc iudicis inuitus dicitur quod tunc sic uelle uolens ut non in-
ciat nisi per uolens et uelle inuitus quod per uolens et non in uolens.

re aqua cogit nisi uolens ut phibi no pt dno no uideo quo necesse
at de eadem quo super rati uoluntate et quo super dno uelle ipam
ratiudinem pfectum est illi uide nullo aut q no d est illi uide
p uo q temptaco rati uoluntate no nisi uolente aut ab ipa rati
phibe aut ad id q no d cogit p ut illam uolte r istud uelle dno no
ulla rone pnt ex uideo. **Quis** qo p uoluntate dno no ex illam
ad hucdam ratiudinem r libam a temptacone r pto si nulla temptaco
pt illam n uolente aucte a ratiudine ad ptem r ad uolendi q no d
Uny ergo uide no aliena uide pte h sua dno hoc mostu ca
q dca sunt. **Rone** uides qd hys conseq q nulla temptaco pt uide
rati uoluntatem. **Ram** si pt h ptem uide r sua pte uide
Et h ex no pt qui uoluntate no nisi sua pte uide. **Quid** uide
pt temptaco uide rati uoluntatem r cu dca m pte dno. **Ron** cu
alud intelligi qua q uoluntate pt se subia temptaconi sed con cu
mbealis dca posse uide a fori no sua pte posse dca aliena p
qui no significat aliud n q fort h ptem uide r uide dca

Quis sit omnia impugna uoluntate ure subiacet atq
nullam temptaco illi dca pntas ut in nullo possit ob
uiae assercionibz eius no cu possim dca dca impugna ex
mead uoluntate qua pte omis expm cum uolenti temptaco suspicm
Qua p nisi illam potuam qua pbat r ista impote qua sciam
faciat uide no pt cumq mead ad qdam huc qois puenit. **Impo**
impote uoluntate qua dca in quo puenit ex dca q no pt pfectum
ratiudini adhere. **Et** si pntuam no adher aliena vi aucte
ratiudine dno concedo. **Quis** est hec vis dno vis temptaco
at hec vis no cam aucte ratiudine si ipa no uol q suggest tempt
dno qm est. **Et** temptaco ipa sua di cogit cam uelle q suggest at
Quo cam cogit uelle cu ita ut possit quidem uelle h no sine hui
molestia cu ita ut nullatenus uelle dno. **Quis** facit nre oportet
nos alu sit pnt temptaco. **Et** sine difficultate no uolent uelle
q suggerit. **Ron** cu possim dca q sit nos dno opuant ut q mouet
nullatenus uelle possim. **Resto** quo possit dca si cu uol hanc
moueri ut no sustineat nre r huc uicem ad ptem quis dca in poss
uelle eam no moueri ut uice etiam nre et sine sine uiuat. **Qua**
p iam dubitae no des hanc impote q uide ratiudinem q dca

in mea uoluntate et cum temptacionibus consentimus non esse exim
 possibilitate sed ex difficultate frequenter namque usu dicimus nos non posse
 aliquid nisi quod nobis est impossibile sed quod istud sine difficultate non possit
Hec autem difficultas non primum uoluntatis libertatem expugnat
 namque per inlicitam uoluntatem expugnat neque inuitam hoc quod non
 puto te posse uide quod conciat potentiam uoluntatis qua ratio uoluntatis
 asserit et impotentiam quare humanitas nostra sicut in difficultate
 nequam uoluntatis inuenit uoluntatis ita illa impotentiam qua non
 est ad uoluntatem dicimus et non quod non per tunc suam rationem sine
 difficultate non aufferet eadem uoluntati persuecendi in retinendum peccate
Sicut nequaquam ualeo quod probas negare ita nullatenus que
 uoluntatem fortorem et temptacione cum abicit super affirmat
 nam si uoluntas fuerit retinendum fortior est qua temptacione
 impetens fortior illa uolendo quod tenet resistet qua ista resistet non
 enim aliunde scio me magis ut minus fortior hinc uoluntatis in quod
 magis ut minus fortior uolo **Sua** est enim magis fortior uolo quod debet quod
 temptaco in suggestit quod non deo quo temptaco fortior non sit uoluntate
 mea non uideo **De** uideo equocato uoluntatis te scilicet deo spiritum
 uelle equocato cognosce **Et** uisus equocato de ita et uoluntatis
 uocamus enim uisum quoniam instrumentum uidentium et radium precedente peccato
 quod seruimus hinc et que sunt in luce **Et** dicimus uisum quod opus in
 strumti quod isto hominem id est uisionem **Eodem** de uoluntate quoniam instrumentum
 uolendi quod est in anima et quod quidem ad uolendum **Hec** ut illud sciam
 uisum ad uidentium diuisa quidem et de uoluntate uisus eius uoluntatis
 que est instrumentum uolendi scilicet dicit uisus uisus eius qui est instrumentum uo
 lendi **Sic** igitur uisum qui est instrumentum uolendi hinc etiam et tu non
 uisum uisus autem quod est opus eius non est nisi cum uidemus **Ita** uoluntatis
 instrumentum uolendi semper est in anima etiam cum non uolens ad uolendum cum dormit
 uoluntate quod uolens cum dico usu sui opus eius dicit instrumentum non hinc in
 quod uolens **Ita** igitur uoluntatis qua uolens instrumentum uolendi una et eadem
 semper est quod uolens ratio quod opus eius est et multiplex est quod multa et quod
 sepe uolens quod admodum uisus que etiam intendit ut etiam hinc oculi
 semper id est ita est quod uideamus **Uisus** autem et opus eius qui est et uisio
 uolens et in uolens est quod in uolens et quod in uolens uideamus de placuendo
 et amo hanc uoluntatis **Distinctionem** et in uolens uideamus uideamus quod uolens igitur et
 uolens pariter deceptum **Et** tu tu perseque quod incepisti **Et** cum quod

Quas uideat esse uoluntates in se uolendi et opus eius in qualitate
Quare intelligit fortitudinem cordis uolendi dicitur. **Nulla** que est in se
uolendi est. **Et** quod scias unum in se uolendi ut eo tenete et hanc in domo
et hanc non possit se mouere. **Et** uideat eundem uiz ita tenete arces
ut ipse arces se in manibus et ex arietat pueri ne ipse in se uolendi
intercedo et hanc dicitur. **Illud** quod non desinit fore in uolendi illo opus in
dicato si cum sua fortitudine non equaliter uti faceret fortis in opus in
et hanc quod in arietate. **Et** ille fortis est quod fortitudine hanc arietate dicitur
quod fortiter sic et sic intelligit uoluntatem qua uocatur in se uolendi in
separabilem et nulla alia in se uolendi fortitudinem hanc qua alii magis alii
non. **Sic** in uolendo dicitur quod fortis non nullatenus et sic obtinet eo quod
fortis uolendi et am offerit quod uolendi fortis statim dimittit quod non patitur uolendi et
tunc uoluntatis qua dicitur possunt arietate in se uolendi hanc qui agit in se uolendi
tunc uolendi alii tunc in qua uoluntatis arietate magis ut in se uolendi dicitur qui magis
ut in se uolendi sic dicitur in se uolendi esse que ceptis uolendi est ut faceret
et **Uides** uolendi quod in se uolendi hanc uoluntatis qua in uolendi dicitur
temptatione nulla in se uolendi abstractit si ipse se uolendi ad id quod fortis uolendi
Uolendi ut dicitur per se uolendi arietate et uolendi quo non possit
totum quidem subit quod in se uolendi fortis per se uolendi in nichilum dicitur
sanctate non hanc uoluntatis in se uolendi illam separatur dicitur hanc tunc in se uolendi
audire affectionis in se uolendi are uolendi ceptis. **Et** Nos loquimur dicitur uoluntatis
uoluntatis qua iusta dicitur uoluntatis in qua per se uolendi. **Nulla** autem est uoluntatis
uoluntatis in qua uolendi quod dicitur uolendi illam uolendi dicitur que hoc non uolendi
in iusta est. **Et** dicitur uoluntatis uoluntatis per se uolendi dicitur
Uoluntatis cum suum uolendi quod dicitur uolendi illam uolendi dicitur. **Et** sic dicitur
et **Si** dicitur separatur hanc uoluntatis ab alii uoluntatis aut uolendi
hoc facit aut uolendi dicitur. **Uolendi** non per se. **Et** si aufero alii
uoluntatis uoluntatis uoluntatis per se uolendi dicitur. **Ab** et dicitur uolendi
et dicitur alii uoluntatis uolendi separatur eandem uoluntatis uoluntatis per se
uoluntatis dicitur. **Sic** sequitur. **Et** in se uolendi est hanc hoc non uolendi
uoluntatis esse suum uolendi quod dicitur uolendi illam uolendi uolendi dicitur. **Et** in se uolendi
non esse in se uolendi. **Et** ergo si dicitur separatur hanc uoluntatis collit ab alii
non uolendi cum uolendi dicitur. **Nichil** consequitur et nichil in se uolendi et dicitur
nichil magis impossibile quod dicitur uoluntatis uoluntatis auferre quod in se uolendi

dicuntur quia non sicut ut eadem natura non deserat pro dyabolo et tempore
 ita deo dicitur hoc facere sine uoluntate ipsam uincit aptitudinem qua tenet
 abstrahere quia nisi premiter ei ad ut inuenit aufferre quod magis
 ipsam uoluntatem ut nullatenus ipa se ab illa quod aliquando uoluntate aucter

Ad hoc planum michi uidetur quod dicitur ut nichil contra posse dici existimem
Terminus itaque nichil habet ratione uoluntate cui nulla vis aliena
 potest aufferre suam naturam. Rempe si dicimus quod tu uoluntate meam
 ne perdat vitam aut salutem cogit. Hec timore motus aut comit
 uoluntatem non est diu. Non enim cogit magis uelle vitam quam uoluntatem se
 quod si aliena prohibet uoluntatem suam simul ipa cogit quod magis. Hec
 uoluntatem non mouet quod in uoluntate utralibus deserendi potest fieri non
 sponte sed inuita. Non enim in se est ad uolendum uoluntatem et ad uolendum
 salutem sed fortius uoluntate salutem. Nam si putamus uidetur gratiam eternam
 qua statim post suam uoluntatem assequatur et in se uoluntatem quibus
 post medietatem suam mouet. Sed subio mori uoluntatem sufficiens
 ad suam uoluntatem hinc erit. **A**d hoc uidetur cum maiores uires
 exhibet ad uolendum salutem eternam pro se et uoluntatem pro primo quam
 ad suam salutem ipam.

Empirum igitur bonum naturae liberum arbitrium quod semper hinc potestatem
 suam uoluntatem uoluntatem pro ipsam uoluntatem uoluntatem quibus
 alii in difficultate. Sed cum illa uoluntate deserit uoluntatem pro
 difficultatem suam uoluntatem post seruitur potestatem pro possibilitatem pro se uoluntatem
Et sic sit spiritus uolens et non rediens qui qui facit potestatem suam est
 potestatem. Quia si nulla anima habet uoluntatem potestatem eam deo non
 dante cogit in eum deserit deserit accepta non pro eam in deo reddente
 sapere. Et magis inuoluntatem deserit in deo uoluntatem deserit redit in
 uoluntatem qua cum motu uoluntatem redit amissa copiam uoluntatem mouendo
 non potest ut uoluntatem magis rapiat. Uoluntatem uoluntatem pro se uoluntatem deservendo
 nec ut illa semper indigeat et si quis sponte morte sibi infert si
 non aufferit quod magis est amissum. Qui uoluntatem deserit deserit
 hinc abicit quod ex debito semper est suum. **A**d hoc uidetur quod dicitur de uoluntate
 qua suum sit potestatem qui facit potestatem et de impossibilitate uoluntatem deserit
 uoluntatem nisi ab eo a quo potestatem datur eam reddat et ut illam pro
 teneant in deserit uoluntatem considerandum est omnibus quibus datur.

Sed hoc sicut multa respicisti exultationem meam quod meam pueram
dam esse scire homines se habere libertatem abire. Quare quia hinc
exponi michi postulo ne forte pueram libertati repugnare uideat. Sed
cum sit huiusmodi liber et hinc in uoluntate est sicut qua liber aut
fuit est homo. Si ergo fuit est quo liber aut si liber quo fuit. et
Si tu distingas quod non hinc pueram uoluntatem suam repugnare et fuit
est et liber. Quia cum per uoluntatem capere tu non hinc si semper est pueram
est sicut tu hinc pueram quod redire non potest apud fuit est pueram quod abstracti
non potest uoluntate liber est. Si apud et ab eius uoluntate non nisi per
alium potest uoluntate non nisi per autem et aliter sua nec
per se nisi palam per pueram semper enim natura liber est ad seruandam uoluntatem
si eam habet et quod fuit non habet. Sed Sufficit michi hoc hinc libertatem et
fuit ut in eodem homine possim esse sicut sicut concordia.

Sed multam nosse desideo cur quod non hinc uoluntatem dicitur liber
quod non potest esse ab alio auferri tu hinc quod uoluntatem habet fuit quod
non eam potest uoluntate per eam non hinc pueram enim quod dicitur non potest apud
fuit est pueram quod abstracti non potest uoluntate liber est et sicut magis
potest abstracti si habet ita uoluntate potest redire si non habet. Quia per se semper
habet illam libertatem ita semper uidetur habere illam uoluntatem. Et ista
fuit non est nisi impotentia. Sicut enim dicimus eam impotentiam esse
uoluntate uoluntatem sicut impotentia recipiendi aut uoluntate uoluntate uoluntatem
non ab alio est homo fuit per nisi pueram quod magis redire ad uoluntatem
aut uoluntate aut habere illam non potest homo non potest. Tu autem hinc eam
uoluntatem non hinc impotentiam non potest. Quare quod hinc uoluntatem
illam non et fuit per potest aut seruandam uoluntatem semper hinc et
cum uoluntatem hinc et tu non hinc et ideo semper est liber. Quot autem quis
cur quod habet uoluntatem magis dicitur liber. Desidero quia quod ab alio non
si potest auferri quod hinc quod tunc fuit tu hinc uoluntatem ideo quod non potest
eam uoluntate per quod non hinc est. Et si quis autem homo tu solus ab
est magis. Sed hinc potest uoluntatem uoluntatem solum quod intuetur illum potest tu ad
quod dicitur cum solus ad est hinc impotentiam uoluntatem solum quod quod abest
non potest enim sibi facere potest. Sicut enim etiam quod solus ab est homo
in nobis uoluntatem quo illum uoluntatem tu ad est. Sicut etiam quod uoluntatem
uoluntatem non desit hinc tu in nobis uoluntatem intelligendi et uoluntatem

qua eam possumus suade p se tu adeam homo Et scid qn nobis
 nichil de est ad uidentum solem nisi puaa ei9 tur solimo no homo
 illam pntem qua nob sciat ei9 puaa sic tu qn rctudo ista nob
 de est tur henu illam impotenciam qua facit nob ei9 absentia p
 qz homo abuy libertatem h no semp est huius pti h qu no h
 rctam uoluntate d9 Si in meze cogitarem q sup sca fut qu vi
 dendi pntem in qno pntes distibuti no hic dubitarem Quid
 facio culpas hui9 dubitacionis mee v pccam tibi nre si in cepe
 ea q diano sic puaa tu copus et habuis ut ea nob nre no sic
 repete d9 Coratam hie tuaz indulgenciam sed ne nre si ea q no
 cofecui cogitac no p in p rctam audiam omia semp aduicuda
 modo puaa v Dic adhuc p q indiffincione libat abuy q fecit dubius

Num est q adhuc aliquantulum in ea me sollicitet na sepe
 henu pntem suandi ad q am liba no est ut aliena vi impedi
 no possit Quia obre cu d9 q libas abuy est pnt suandi
 rctudinez uoluntat p ipam rctudinem v Re forte addendu sic
 q ipam pntem tam libat ee d9 qz ut nulla si supal possit v
 Si pnt suandi rctudinem aqn in aere poss abeqz illa qua p pccat
 libate expediet ut q d9 adderet v cu dicit d9 sic pnta sit exque
 d9 differat de ne unus aq claudat n plus q ista q qrim libas
 nichil illi addendum aut demendum intelligi p Et cu pnt libat
 quib q aut addit est suadi sepat eam ad omi pntem q no est suadi
 sicut est pnt ridendi aut ambidandi addendo u rctudine se qz am
 eam a pntem suandi autu r q q no est rctudo p additamentu uoluntat
 se qz am a pntem suandi rctudinez aliaz nre ut vna qz aut opois
 d9 aut q dicitur est p ipa rctudinem dicit a pntem suandi
 rctudinem uoluntat p aliud de tu suat p pecuniaz aut ualio
 suat em nre rctudinez uoluntat tu amat carulos suos
 aut dnm sibi benefactorem Cum iq ul nre d9 diffincione q no sit uolunt
 ad concludendum libatem abuy ronal uoluntat et ad alia excludenda
 et sufficient illa d9 dicit r alie excludunt n hmdas vtzq u iudges
 est hie mea diffincio ita ne tibi uide d9 Nihil uicq pnta uide
 v d9 q si q vis amplio libate h9 p q impua ista hui su faciat
 bonu sine faciat malum d9 har em sola nre nre est pntis q

Restat nunc ut diuidas eandem libertatem. Quia enim secundum hanc
diffinitionem conuenit sibi omni rationali uacare multum cui differt illa
quod dei ab illis qui rationales carere sunt et ille ad uirtutem et libertatem abire
est alia et alia quod non facta est nisi ab accepta quod est solus dei. Illa ad hoc facta
et accepta alia est hinc rationem quod hinc illa carere alia hinc tenet
separabilem alia inseparabilem alia quida est quod separabilem tenet sunt angelorum
omni angelorum boni affirmant et mali cadent et e omni homini cui uolens quod
hinc eandem rationem. Quia uero tenet inseparabilem est angelorum angelorum et
homini si angelorum per uirtutem et homini post uolentem suam stat aut
quod carere rationem alia carere separabilem alia inseparabilem. Quia re
cupabilem carere est tunc in hoc uita omni homini et carere uis quibus illa
multum non recuperat. Quia autem recuperat carere est et per angelorum et homini
si angelorum per uirtutem et homini per hanc uita dei. De diffinitione et diffinitione
liberatur hinc. Deo adiutate sicut michi facta fecisti ut uideat

Explicit sermo liber Incipiunt capitula libri

Quod etiam ad angelos dicit. Quid hoc quod non accepisti et ad hoc
non sit nisi bonum et est omne bonum sit essentia et omnis uirtus bonum
Cur uideat diabolus non accepisse plenitudinem quod deus non
dedit. Et ideo deus non dedit quod non accepit. Et non ille petiuit
et uoluit et finit deo. Quia boni angeli tunc casum malorum petere
potuerunt. Quia boni confirmati sunt in statu suo et mali in casu.
Quia tunc an uoluntas et est confusio ad hoc non sit nisi ipse malum quod malum
sit et an non potest rationem circa parte diabolus tunc ad bonum sit
per se bono ad malum. Quia uoluntas autem confusio est non sit nisi ipse malum
et iniusticia sit ipse malum et sit nisi. Quia malum uideat et alium
et malum et nichil non potest per se bonum suum et aliquid si quasi
alium. Et angelus non potest hinc alia uoluntate per se et quod multum
dicunt potest aliena peti et non potest aliena impotente. Quia accepta
sola uoluntate bene uolens non alium potest uelle et quod uelle non est
iusta ut iniusta uoluntas. Et similitudine sit quod sola accepta sit uo
luntas rectitudinis et deo uerumque uoluntate simul accepit et ut
iustus et bonus est. Et iusticia sit ad hoc. Et iniusticia non sit nisi ab
sencia debet iusticia. Cur istos angelus non possit redire ad iustitiam. Quia
malus angelus se fecit iustum et bonus se iustum et quod malus sit de
deus quibus per bonum quod accepit et deseruit sit bonum quod suauiter accepit